

Oplegger bij Rapport 'Effectiviteit ganzenrustgebieden Utrecht' van CLM Onderzoek en Advies

Achtergrond:

De opdrachtgever heeft CLM gevraagd schriftelijke reacties te verzamelen op de rapportage, omdat voorafgaand aan de stakeholdersbijeenkomst van 7 september nog geen conceptrapportage gedeeld kon worden, en de stakeholders daardoor niet in de gelegenheid waren om tijdens de bijeenkomst feedback te geven.

Op 19 september is met verschillende stakeholders (betrokken bij interviews of aanwezig op de stakeholdersbijeenkomst) het rapport 'Effectiviteit ganzenrustgebieden Utrecht' gedeeld. Op basis van de reacties zijn feitelijke onjuistheden of onduidelijkheden in het rapport aangepast. Overige reacties op het rapport zijn in deze oplegger verzameld. In het rapport staan, waar relevant, de benodigde kanttekeningen bij de toegepaste werkwijze vermeld.

Reacties:

- Koos Segers, LTO:

"Ik vind het rapport op veel punten uitgebreid ingaan op verschillende vragen.

Het was prettig geweest als de conclusies wat compacter zouden zijn geschreven, dit om het rapport als naslagwerk gemakkelijker in te zien."

- Gebundelde reactie van de NOJG afdeling Utrecht, Otto Maitimu namens de jagers in het PGU als ook WBE Lopikerwaard omtrent het Rapport 'Effectiviteit ganzenrustgebieden Utrecht':

"De NOJG maakt zich grote zorgen over het voornemen om professionele beheerteams in te stellen voor het beheren/bejagen van ganzen.

- In de eerste plaats wekt de toevoeging 'professionele' de indruk dat jagers niet professioneel zouden zijn. Jagers zijn echter goed opgeleide professionals, die na een gedegen opleiding zowel een theoretisch als praktisch examen gedaan hebben in de jachtpraktijk.
- Leden van een beheerteam zullen een jachtakte moeten hebben en zijn dus collega-jagers (met of zonder eigen jachtveld).
 - Jachthouders zullen niet blij zijn om andere jagers in hun veld aan het werk te zien.
 - Mogen zij gebruik maken van jachtinrichtingen die de jachthouder heeft aangelegd, bv een schuilhut?
 - Wie krijgt prioriteit als de reguliere jagers en het beheerteam op hetzelfde moment in het veld komen?
- De jachthouder betaalt jaarlijks aan de grondgebruiker een pacht voor het jachtgenot en het beheer. Wie gaat de jachthouder schadeloosstellen voor de inperking van zijn jachtgenot?
- De jachthouder heeft een op naam gestelde grondgebruikersverklaring nodig om het wild te kunnen beheren. Kunnen de beheerteams aan de slag zonder grondgebruikersverklaring? Of moet de grondgebruiker een tweede grondgebruikersverklaring ondertekenen?
- Krijgen de beheerteams andere (ruimere) ontheffingen dan de reguliere jagers, zoals
 - Schade bestrijden / beheren buiten de opengestelde uren?
 - Wel schade bestrijden / beheren op overjarig grasland?
 - Geen of minder restricties met betrekking tot bijvoorbeeld groeps grootte of koppelvorming?
 - Gebruik van lokmiddelen waar dat voor de jager verboden is?
 - Is er niet een gerede kans dat ruimere ontheffingen aangevochten zullen worden en dat die niet stand zullen houden in de rechtbank?

- Gaan de beheerteams betaald worden voor hun inspanningen? Per gedode gans? Per uur? Worden reiskosten vergoed?
- Worden gedode ganzen door de beheerteams meegenomen of zijn die eigendom van de jachthouder? Zowel ja als nee als antwoord roept weer nieuwe vragen op.
- Wat als inzet van jachthouder niet naar wens is, wat zijn dan de consequenties? (Bijvoorbeeld mogelijke inhoudingen op schadevergoedingen)”
- Is het denkbaar dat ganzen de ene grassoort lekkerder vinden dan de andere? Is er wel eens onderzocht of een voor ganzen minder lekkere grassoort nog steeds voldoende voeding biedt aan het vee?

- **Reactie Christel Schattevoet, de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging:**

- “Een bezwaar dat ik vooraf wil aantekenen: nadat ik ben benaderd door CLM zijn op mijn initiatief gezamenlijk drie agrariërs en twee jagers in een ganzenrustgebied via Teams gesproken. Als ik dat niet geïnitieerd had, waren deze betrokkenen niet gehoord.
- Bij aanvang van een uur Teams overleg was het uitgangspunt: overleg aan de voorzijde om het onderzoek in te richten. Op dat moment waren de onderzoeksopzet, vragen en hypothese bij ons niet bekend en het overleg had niet de structuur van een onderzoeksinterview. Het gesprek met betrokkenen was oriënterend. CLM zou eerst bij mij terugkomen met terugkoppeling om vervolgens opvolging te geven. Dit is niet gebeurd. Het is feitelijk onjuist om te zeggen dat deze agrariërs en jagers de onderzoeksvragen gestructureerd hebben beantwoord.
- Het rapport trekt de conclusie dat winterganzen beperkt de rustgebieden gebruiken, dus m.n. standganzen dit innemen. Waarom laat het rapport de standganzen buiten de rustgebieden buiten de scope? Een gemiste kans om vergelijking standganzen te maken buiten de rustgebieden om het effect te beoordelen van verschillend beheer op de standganzen.
- Waarom ontbreekt een eindconclusie en aanbevelingen over het beheer? Wat is nut en noodzaak van beperkingen van het beheer in de ganzenrustgebieden op basis van conclusies (winterganzen nauwelijks de ganzenrustgebieden aan doen, de GG als meest bejaagde soort ‘geen voorkeur heeft voor een rustgebied’, en de draagkrachtberekening zegt dat er te veel ganzen zijn in de rustgebieden)? Beheer in de rustgebieden draagt ook bij aan terugbrengen standganzen, daarmee ook gelegenheid de Nijlganzen bestrijden en populatie Canada ganzen beperken. Beheer buiten de rustgebieden is kennelijk onvoldoende reden om aldaar te verblijven?
- In jachtvelden, waaronder de natuurgebieden en GRG, zijn beheerteams niet nodig en kan ook niet op draagvlak rekenen. Betreffende jagers een uitbreiding van maatregelen geven doet recht aan hun jarenlange inspanningen heeft een groter bereik en zal effectiever zijn.
- Zwak punt in de analyse; voorjaarsgras is een boekhoudkundige datum. Door het momentum van indienen schade en afhandeling via taxatie wordt er een boekhoudkundige lijn getrokken tussen voorjaarsschade en zomerschade. Het zegt niks over wanneer de schade daadwerkelijk plaatsvond en door welke gans. De voorjaarschade ligt naar verwachting vele malen hoger. De Brandgans richt grotere schade aan door het gras met wortel en al uit de grond te trekken. Dit wordt later wel genoemd, maar is niet meegenomen in de schade.
Het wordt genoemd, misschien niet helemaal goed eruit te halen: Automatische taxatie heeft de schadecijfers in beeld gebracht, de werkwijze heeft de schade doen stijgen, maar mogelijk ook het beleid van bescherming. D.w.z. dat de daadwerkelijke schade hoger ligt. Mede doordat GRG niet optimaal benut worden, de aantallen ganzen zijn wel geteld, dus verblijven ze elders. De volledige schade is dan ook niet in beeld, omdat de bureaucratie afremt (dit komt later nog aan de orde in het rapport).
Verschillend provinciaal beleid, wel/geen GRG, ander beheer, verschillende effecten en resultaten in andere provincies; goed dat het bijeen is gezet in het rapport.

Fijn dat gehoord is dat de vergoeding verre weg niet de daadwerkelijke schade vergoed in de GRG. Dat de enorme aantallen ganzen slecht zijn voor het draagvlak, de gevolgen te groot. En dat brandgans in verhouding tot meer schade leidt.

- Door het korte tijdbestek is het niet gelukt om de gebruikte draagkracht berekening door de afdeling ecologie of onafhankelijk ecooloog te toetsen. Hoe kan de hypothese die hierin schuil gaat getoetst worden op een gelijkwaardige uitkomst?
- Wat ik positief vind aan het rapport is dat het niet alleen schade in euro's benoemt aan agrarische gronden, maar ook de uitwerking op de natuur en het verdringen van andere soorten door de grote aantallen ganzen. Dit is een groot dilemma, één om de schade aan te tonen en twee dat TBO's tot een andere relatie staan met overheden. Dat is tweeledig: natuurgebieden zijn aantrekkelijk om te broeden, maar ganzen vinden daar weinig kwalitatief voedsel (dat komt deels aan bod in het rapport). Natuurgebieden aantrekkelijk maken wordt in het rapport genoemd, voor breder draagkracht van ganzen. Derhalve preventie kan voor TBO's weer nadelig zijn om appél te doen op publieke middelen. Het huisvesten van ganzen is doorgaans geen natuurdoelstelling. Dat maakt beleid in natuurgebieden complex. Dus positief dat deze conflicterende belangen/doelen genoemd worden (p.25): de natuurdoelstellingen (bijkomstige middelen) en de aanwezigheid van ganzen die de inspanningen te niet doen. Uitvoerders, jagers, zien graag eenduidig beheer voor beter resultaat waarop zij beoordeeld worden. Dit is een kans om het beleid te evalueren dat aan de beschikbare maatregelen vooraf gaat. De waterschappen hebben geen plan, maar daarmee wel aandeel in de groei van het aantal ganzen. Al met al komen de conflicterende belangen naar boven, maar de schade laat zich vooral in het agrarisch gebied zien, omdat daar voedsel is en makkelijker in euro's uit te drukken.
- Er zijn sinds dit jaar geen beperkingen bij vogelgriep. Dat is in het verleden inderdaad wel een groot probleem geweest, langdurig geen beheer mogelijk!
- Het conflict van rustgebieden (geen/beperkte maatregelen) en daarmee groei van ganzen stimuleren, komt aan bod, maar mag wat sterker. Jacht is geen verstorende factor, ook niet voor Natura 2000, indien niet te intensief (met nadruk op te). Verantwoord beheer kan juist balans terugbrengen t.b.v. andere soorten.
- Positief teken dat, indien we in de buurt van de taakstelling komen (dus populatie naar beneden brengen), dan GRG niet meer nodig zijn. Het huidige beleid daar profiteren standganzen van".

- **Reactie Peter van Rooijen:**

"Graag zouden wij willen zien in de provincie Utrecht dat het ook mogelijk is om paarvormers af te schieten.

Afgelopen jaar is er van hogere hand nest bestrijding gedaan naar volle ontevredenheid (veelste veel pullen over gebleven)

Verder willen wij op een redelijke manier getaxeerd worden en uitbetaald krijgen.

Ook bij ons in de regio komt steeds meer natuurland zodat wij als melkveehouder verwachten meer schade te gaan krijgen".

- **Reactie Wil Peek**

"Schade per soort klopt niets van. Taxateur schrijft de soort op die ziet bij af taxeren, terwijl de schade al veel eerder veroorzaakt is.

Conclusie 3.5 is onjuist, percentage van de totale schade is wel afgenomen in de rustgebieden maar de schade in kg droge stof zijn bijna gelijk gebleven. Ook wordt er lager getaxeerd omdat we steeds meer en vroeger moeten weiden (bv door planetproof). Dit wordt altijd te laag getaxeerd door dat de referentie nog kort is het verschil dus kleiner is en de volgende snede wordt niet getaxeerd maar is wel veel lichter door de structuur schade.

3.6.4 Tellingen door Sovon 1 keer per maand klopt niets van ; ganzen foerageren enkele dagen op een perceel/gebied en de grote aantallen zijn dan ongeveer weer 14 dagen weg en komen dan weer enkele dagen terug voor de jonge puntjes gras. Dus moet je veel vaker tellen om de juiste aantallen vast te stellen! De aantallen die wij regelmatig hebben zijn ook veel groter!

Met de draagkracht berekening word geen rekening gehouden met het afbouwen van de derogatie. Minder mest is minder groei/ gras aanbod”.